

Proces- en onderzoeksinstrumenten programma OV-knooppunten

Binnen het programma OV-knooppunten hebben we diverse instrumenten die worden ingezet voor onze kennisontwikkeling. Bovendien hebben we instrumenten die (ook door anderen) kunnen worden toegepast voor knooppuntontwikkelingen op corridor- of lokaal niveau. Hieronder vindt u een korte beschrijving van alle instrumenten. Elke knooppuntaanpak zit in zijn eigen fase en heeft maatwerk nodig. Ons team denkt graag met u mee en kan adviseren over inzet van instrumenten en het beste moment. Neem contact op met het programmateam via mail OVknooppunten@noord-holland.nl of telefoon (023) 514 3236. (De informatie met links zijn te vinden op: www.noord-holland.nl/ovk pagina: Voor samenwerkingspartners.)

Instrumenten	Doel/ resultaat										Met wie?					
	Inspireren en leren	Ambitie en opgave bepalen	Identiteit bepalen	Marketingstrategie opstellen	Mogelijke toekomststen verkennen	Ontwikkelstrategie voor de lange termijn bepalen	Concrete uitvoeringsmaatregelen voor korte termijn benoemen	Voorgestelde maatregelen toetsen op realisme	Ontwikkelprincipes bepalen	Kennis delen	Monitoring doelstellingen programma	Alleen benodigde partijen (met macht en middelen)	Brede coalitie (bottom-up)	Expertadvies	Korter dan 6 maanden	Langer dan 6 maanden
PROCESINSTRUMENTEN																
Corridordialoog		X										X	X			X
Sprintstad	X	X			X							X			X	
Serious Game	X	X			X							X			X	
Schaalschema op corridor- en knooppuntniveau		X										X			X	
Identiteitsbepaling d.m.v. ontwerpend onderzoek			X						X			X	X	X	X	X
Alliantiegesprek		X					X					X			X	
Quick Scan		X				X						X				

	Inspireren en leren	Ambitie en opgave bepalen	Identiteit bepalen	Marketingstrategie opstellen	Mogelijke toekomstverkennen	Ontwikkelstrategie voor de lange termijn bepalen	Concrete uitvoeringsmaatregelen voor korte termijn benoemen	Voorgestelde maatregelen toetsen op realisme	Ontwikkelprincipes bepalen	Kennis delen	Monitoring doelstellingen programma	Alleen benodigde partijen (met macht en middelen)	Brede coalitie (bottom-up)	Expertadvies	Korter dan 6 maanden	Langer dan 6 maanden
Stationsschouw							X						X		X	
Ontwerpatelier		X			X	X	X					X	X		X	
Toekomstverkenning d.m.v. ontwerpend onderzoek	X	X			X	X				X	X	X		X		X
Taskforce Ruimte	X					X	X							X	X	
ONDERZOEKSINSTRUMENTEN																
Monitor										X	X	X				
Planviewer										X						
Belevingsonderzoek							X	X		X	X		X		X	
Vlindermodel 2.0		X	X		X	X	X			X		X			X	
P&R onderzoek (MRA-breed)	X	X				X	X			X						

Corridordialoog

De Corridordialoog is een aanpak om de ontwikkeling te stimuleren van stationsgebieden langs een corridor, dus langs een gedeelte van een spoorlijn. De Corridordialoog is een bottom-up aanpak, waarbij vanaf de start met een grote groep betrokkenen gezamenlijk gewerkt wordt aan een gemeenschappelijke ontwikkelingsstrategie. In een eerste bijeenkomst benoemen alle partijen wensen, knelpunten en opgaven voor de verschillende knooppunten en vertalen deze vervolgens naar concrete acties. In een tweede bijeenkomst worden de acties en ambities per knooppunt gepresenteerd en wordt bepaald welke partijen gaan bijdragen aan de acties en ambities. Het uiteindelijke doel is dat partijen samen productief worden door gezamenlijk acties te ondernemen en

financiën te bundelen. Partijen die deelnemen aan de Corridordialoog zijn bijvoorbeeld bewoners, ondernemers, bedrijven, vervoersbedrijven, ontwikkelaars, woningbouwcorporaties, onderwijs- en zorginstellingen, gemeenten, maatschappelijke organisaties, natuurorganisaties en belangengroepen.

Sprintstad

Sprintstad is een 'serious game' waarbij partijen inzicht krijgen in hoe nieuwbouw en transformatie op een individueel knooppunt effect heeft op de andere knooppunten langs de corridor.

Serious Game

De serious game maakt het mogelijk om de financiële en ruimtelijke onderhandelingen over woningbouwplannen en investeringen in mobiliteit op het lokale schaalniveau te koppelen. Het kan gaan over onderhandelingen over publieke en private bijdragen aan investeringen in mobiliteit, de kwaliteit van plannen, de locatie en de omvang van woningbouwplannen. Door de onderhandelingen tussen de lokale overheden en ontwikkelaars zichtbaar te maken levert het spel inzicht op over kostenefficiënte plannen op zowel lokaal, provinciaal en nationaal niveau voor ruimtelijk en mobiliteitsbeleid. De serious game is een experiment van het innovatieplatform Mobiele Stad waarin de provincie Noord-Holland, de provincie Zuid-Holland en het Ministerie Infrastructuur en Milieu samenwerken.

Schaalschema op corridor- en knooppuntniveau

Door middel van het schaalschema toon je in een oogopslag alle opgaven (ruimtelijk en mobiliteit) langs een corridor (spoorlijn). Opgaven, knelpunten en projecten worden gezamenlijk in kaart gebracht en in het schema aangeduid met symbolen. Op de horizontale as staan de knooppunten op een corridor weergegeven, op de verticale as de verschillende schaalniveaus (van mondiaal tot knooppuntniveau). Op deze manier wordt inzichtelijk op welke schaalniveaus projecten of opgaven spelen en hoe ze met elkaar samenhangen.

Naast een schalenschema op corridorniveau bieden we ook een schalenschema aan op knooppuntniveau. Daarin toon je in een oogopslag de opgaven (ruimtelijk en mobiliteit) en worden deze ingeschaald in de tijd. Daarmee wordt inzichtelijk welke opgaven in de tijd samenhangen, op elkaar (zouden) moeten wachten, doorgeschoven, naar voren gehaald dan wel geclusterd kunnen worden en waarvoor 'no regret' ontwikkelingen noodzakelijk zijn.

Identiteitsbepaling d.m.v. ontwerpend onderzoek

Dit is een manier om samen met belanghebbenden in een gebied de unieke (gebieds)identiteit te onderzoeken. Gezamenlijk wordt de onderscheidende (ruimtelijke) kwaliteit van het knooppunt bepaald ten opzichte van andere knooppunten. Dit vormt het uitgangspunt voor de toekomstige knooppuntontwikkeling.

Quick scan

De Quick scan knooppunten is een hulpmiddel voor gemeenten bij de aanpak van knooppunten. Het geeft gemeenten een handvat om systematisch aan de hand van een aantal aspecten hun knooppunt door te lichten met als doel te komen tot een optimale knooppuntontwikkeling. Het Vlindermodel is hiervoor

het vertrekpunt. De quick scan is zoals de naam al aangeeft een eerste globale verkenning. De resultaten van deze verkenning kunnen aanleiding zijn voor nader onderzoek.

Alliantiegesprek

In een Alliantiegesprek gaan verschillende partijen die nodig zijn voor de verbetering van een stationsgebied met elkaar in gesprek over urgente kwesties en nieuwe kansen. Het Alliantiegesprek bestaat in principe uit twee bijeenkomsten. De eerste bijeenkomst is probleem stellend en gaat over het verzamelen van urgenties en prioriteiten. De tweede bijeenkomst is mobiliserend van aard en nodigt uit tot het komen met oplossingen.

Stationsschouw

De Stationsschouw is een excursie aan een stationsgebied aan de hand van een (digitale) vragenlijst. Met een brede groep van partijen worden tijdens de schouw knelpunten in kaart gebracht, urgente opgaven benoemd en worden concrete afspraken gemaakt over verbeteringen van het stationsgebied.

Knooppuntdag

Op een knooppuntdag worden de instrumenten stationsschouw en ontwerpatelier voor een knooppunt gecombineerd. De dag begint met de stationsschouw, waarin de nadruk ligt op de beleving van de directe stationsomgeving en op verbeteringen voor de korte termijn. Het ontwerpatelier, dat in de middag plaatsvindt, richt zich op de opgaven voor de lange termijn en het genereren van ideeën. Daarbij wordt ook gekeken naar de bredere context van het knooppunt.

Ontwerpatelier

Een ontwerpatelier wordt op een knooppuntdag ingezet om met belanghebbenden oplossingen te schetsen voor de lange termijn in het stationsgebied. Het gaat daarbij niet om een realistisch eindbeeld, maar om het genereren van ideeën.

Toekomstverkenning d.m.v. ontwerpend onderzoek

Onder begeleiding van ontwerpers worden mogelijkheden voor de toekomst van een knooppunt verkend en geschetst. Een vervolgstap kan zijn om de verschillende opties te laten doorrekenen.

Taskforce Ruimte

Iedere gemeente in de provincie kan de Taskforce Ruimte inschakelen voor professionele hulp bij ontwikkelingen die moeilijk van de grond komen of behoefte hebben aan een nieuwe impuls. De taskforce bestaat uit een panel van onafhankelijke deskundigen van diverse vakgebieden. Een extern bureau krijgt de opdracht om een studie uit te voeren en een visie op de opgave te formuleren. Een externe partij kan gemakkelijker buiten bestaand beleid denken en met nieuwe oplossingen komen. Gedurende het proces worden bevindingen alleen gecommuniceerd aan een klankbordgroep uit de provincie. Vervolgens presenteert het externe bureau de resultaten van de studie aan het Taskforce Ruimte-panel, de betrokken bestuurders, raads- en statenleden en overige geïnteresseerden. De bijeenkomsten zijn bedoeld als startpunt voor een debat waardoor de ontwikkeling vaak een nieuwe impuls krijgt.

Monitor

Het doel van de monitor OV-knooppunten is het meten van de voortgang van de ontwikkeling van OV Knooppunten. De monitor meet in hoeverre doelstellingen en gewenste maatschappelijke effecten bereikt zijn. De monitor kan ook helpen bij het signaleren van knelpunten en opgaven en helpt bij de onderbouwing van besluitvorming en de sturing van processen. Recent is een [tussentijdse monitor 2018](#) verschenen met inzichten rondom woningbouw rondom OV-knooppunten. In het najaar 2019 verschijnt de complete monitor.

Planviewer OV-knooppunten

De [planviewer OV-knooppunten](#) is een digitale kaart, die op een interactieve manier informatie over de OV-knooppunten inzichtelijk maakt, zoals aantal inwoners, aantal werknemers, geplande woningbouwplannen, aantal in- en uitstappers, P&R-capaciteit en aanwezigheid van voorzieningen in het stationsgebied. De planviewer toont en combineert data van verschillende overheden en de vervoersbedrijven.

Belevingsonderzoek

Het provinciale (digitaal) belevingsonderzoek is uitgevoerd om de doelstellingen van het programma OV-knooppunten beter te kunnen monitoren. Op alle 60 OV-knooppunten is onderzoek gedaan naar hoe reizigers de stationsomgevingen beoordelen en zijn veel suggesties gedaan voor verbetering. Ruim 11.000 mensen deden mee. De resultaten van de 60 stations zijn nu beschikbaar via een [dashboard](#) (grafische weergave, met de belangrijkste resultaten per station). Het dashboard biedt de mogelijkheid om per doelgroep, tijdstip en station de resultaten te bekijken. Voor de stations waar de provincie actief bij betrokken is, zijn nadere analyses gemaakt.

Een toelichting van de methodiek, algemene analyse en analyses per knooppunt zijn te vinden via: www.noord-holland.nl/ovk pagina Voor samenwerkingspartners.

Vlindermodel 2.0

Het [vlindermodel](#) geeft per station de opgaven weer die aangepakt moeten worden om een knooppunt succesvol te ontwikkelen. Het vlindermodel 2.0 is dynamisch en interactief. In dit model is het mogelijk om te variëren met knooppuntmilieus en daarvoor acties voor de korte en middel(lange)termijn te laten zien. Knooppunten kunnen op die manier eenvoudig met elkaar vergeleken worden.

Dit model wordt halverwege 2019 gepubliceerd op de website van programma OV-knooppunten in het kennisportaal OV-knooppunten.

P&R Onderzoek

Het P&R onderzoek is een kwalitatief onderzoek naar het gebruik van de 61 P+R locaties bij OV-knooppunten binnen de MRA. Voor 17 P+R locaties langs de Schipholcorridor is aanvullend verdiepend onderzoek gedaan. Dit onderzoek is uitgevoerd als onderdeel van het verkenningsproces binnen de Schipholcorridor vanuit het programma OV- knooppunten (MRA actie 1.8). Het is een zeer actueel onderwerp waarbij onderlinge afstemming tussen de P&R-locaties van belang blijkt.

De rapportage, toelichting onderzoek en bijlage zijn te vinden via: www.noord-holland.nl/ovk pagina: Schipholcorridor.